

Terviseministri käskkirja „Terviseministri 30. augusti 2023. a käskkirjaga nr 126 kinnitatud toetuse andmise tingimuste „Põlevkivi kaevandamise ja töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamine ja tervisekahjude vähendamine“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

I. Sissejuhatus

Muudatusega võtab Sotsiaalministeerium endale biomonitooringu läbiviimise koordineerimise, mis algselt oli Terviseameti ülesanne. Terviseamet jätkab partnerina ning vastutab uuringu ühe osa eest, milleks on teatud proovide keemilised analüüsid ning biopangas säilitamine. Lisaks muutub proovide maatriksi valimine uuringu korraldajale paindlikumaks ning kaob riigihanke läbiviimise kohustus. Seoses tegevuste alguse viibimisega nihutatakse näitajate vahesihhtaseme saavutamise aega aasta võrra. Samuti täpsustatakse abikõlblike kulude loetelu.

Eelnõu ja seletuskirja on koostöös Terviseametiga koostanud Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakonna nõunikud Marilin Lutsoja (tel 5866 7485, marilin.lutsoja@sm.ee), Annemari Linno (tel 5911 9002, annemari.linno@sm.ee) ja välisvahendite osakonna nõunik Jüri Lössenko (tel 5913 7882, jyri.lossenko@sm.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Piret Eelmets (tel 626 9128, piret.eelmets@sm.ee).

Märkused:

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

Seletuskiri kirjeldab ainult eelnõus nimetatud toetuse andmise tingimuste (TAT) muudatusi.

II. TAT muudatuste sisu

Punktiga 1 täpsustatakse, et rakendusasutus on Sotsiaalministeeriumi välisvahendite osakond. Muudatus on tingitud Sotsiaalministeeriumi struktuurimuudatustest.

Punktiga 2 muudetakse TAT tegevuse 2.2 „Biomonitooringu korraldamine põlevkivisektoriga kokkupuutuva elanikkonna seas“ sisu. Muudatusega muutub proovide maatriksi valimine uuringu korraldajale paindlikumaks ja võimaldab vastavalt parimatele praktikatele ja uusimale teaduskirjandusele valida sobivaimat maatriksit tulemuste saavutamiseks ning ei kohusta kasutama kõiki kolme maatriksit, kui parimate tulemuste saamiseks piisab ka vähemast. Lisaks täpsustatakse biomonitooringu läbiviija või läbiviijate leidmise tingimusi ja varasema kohustusliku riigihanke läbiviimise asemel leitakse biomonitooringu läbiviija või läbiviijad, arvestades riigihangete seaduse tingimusi, mis jällegi lisab paindlikkust töö teostaja leidmisel ning tõenäoliselt kiirendab protsessi kulgu.

Punktiga 3 muutub TAT tegevuse 2.2 „Biomonitooringu korraldamine põlevkivisektoriga kokkupuutuva elanikkonna seas“ elluviija, kelleks saab Terviseameti asemel Sotsiaalministeeriumi rahvatervise osakond. Muudatus võimaldab Terviseametil uuringu koordineerimise asemel viia läbi uuringu jaoks tarvilikke analüüse. Terviseamet jätkab TAT partnerina.

Punktiga 4 korrigeeritakse TAT punkti 3 „Näitajad“. Tabelis muudetakse teise vahesihhtaseme saavutamine aastast 2026 aastaks 2027, sest uuringu algus on nihkunud hilisemaks ning täpsustatakse, et sihttaseme saavutamist raporteerib vahe- ja lõpparuandes elluviija biomonitooringu läbiviija andmete alusel.

Punktidega 5-6 täpsustatakse abikõlblike kulude loetelu selliselt, et abikõlbliku kuluna käsitletakse ka koolitusmaterjalide koostamise, tõlkimise ning koolituseks vajalikele andmeplatvormidele ligipääsude hankimise kulud ja kõik muud vajalikud kulud analüüside teostamiseks ja proovide säilitamiseks.

Punktiga 7 võimaldatakse ettemakseid vastavalt ühendmääruse § 30 lõike 1 punktis 1 ja lõikes 2 sätestatud korrale.

Punktiga 8 asendatakse TAT tegevuskava ning TAT eelarve, mida korrigeeritakse vastavalt tegelikule täitmisele ning uuendatud tegevustele. Tegevuskava muudetakse vastavalt uuele ajakavale nii, et uuringu esimene aasta on 2024 ning käskkirja eelnõu punktis kaks kirjeldatud muudatustele.

Punkti 9 kohaselt rakendatakse käskkirja tagasiulatuvalt alates 01.04.2024 seoses tegevuste alustamisega nimetatud kuupäevast alates.

III. TAT vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013.

IV. TAT muudatuste mõjud

TAT muudatused võimaldavad uuringu protsessi kiirendamist. Lisaks annavad need uuringu läbiviijale suurema paindlikkuste proovimaatriksi valimisel, mis aitab kaasa ressursi optimaalsemale kasutamisele. Partneri rolli muudatus võimaldab neil uuringus aktiivsemalt osaleda ning oma labori võimekust kasvatada.

V. TAT muudatuste jõustumine

Käskkirja rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.04.2024.

VI. TAT muudatuste kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja e-posti kaudu Riigi Tugiteenuste Keskusele (korraldusasutus), SA-le Keskkonnainvesteeringute Keskus (rakendusüksus), Euroopa Komisjonile, ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 rakenduskava seirekomisjonile ja õiglase ülemineku juhtkomiteele ning arvamuse avaldamiseks Terviseametile.